Саҥа олох

ЧУРАПЧЫ УЛУУҺУН ХАҺЫАТА

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЬЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

№ 117 (8225). ✦ 1997 сыл алтынньы 21 күнэ. Оптуорунньук. ✦ Сыаната — 1084 солкуобай.

А. П. ИЛЛАРИОНОВ КЭРИЭҺИГЭР

СР Государственнай Мунньаҕын (Ил Түмэн) Бэрэстэбиитэллэрин палататын бастакы председателэ Афанасий Петрович Илларионов республика социальнай-экономическай уонна политическай барҕарыытыгар туе бэйэтин улахан кылаатын учуоттаан уонна киниэ кэриэһигэр ытыктабылы биллэрэн, Бэрэстэбиитэллэр палаталара 1997 сыл алтынньы 14 күнүгэр уурда:

СР Правительствота А. П. Илларионов олоҕун тиһэх сылларыгар олорбут дьиэтигэр Дьокуускай к. Ленин проспегын 29 №-рэ дьиэтигэр мемориальнай дуоскаҕа туруораргыгар.

Государственнай Мунньах (Ил Түмэн) үбүн суотугар А. П. Илларионов айар уонна общественнай-политическай үлэтин биографическай ыйынньыгын итиэннэ киниэ туһунан ахтыылар хомуурунньуктарын бэлэмнээн таһаарарга.

СИА.

«Коллектив быһыытынан оннубутун буллубут»

Аныгы кэмҥэ транспорта, техниката суох сатаммат. Буолумуна, олох сайдыытын таһыма оннук. Кэнники кэмҥэ транспорт өссө хойдунна. Онуоха эбии суол-иис да тубуста, сырыы-айан кэҥээтэ. Ол өссө ниинибитинэр турдаҕа.

Быйылгы сыл улууска Суол сылынан биллэриллибитэ анал программа ылыныллыбыта. Кырдьык, төһө да сайдыы бардар, суол проблемата баар. Ордук билиҥҥи улууска. Бу туһа суолу тутар-өрөмүөннүүр учаастак начальнигын Н. Н. ПОПОВТУУН кэпсэтиибит.

ХААЧЧЫЙЫЫ ЭЙГЭТЭ

—Николай Николаевич, бастатан структурабыт туһунан билиһиннэр эрэ.

—Үрдүкү тэрилтэбит «Якутавтодор» акционернай общество. Билиҥҥи кини Чурапчытааҕы учаастагынан буолабыт. Хаһаайыстыбаннай ахсаанынан үлэлиибит. Сүрүннээн, икки хайысханан: бастатан, суолу өрөмүөннээһин, иккиһинэн, суол турууругун көрүү-истии. Маннаха, туох-ханнык иннинэ, федеральнай суол киирэр: Амурскай уобалластан Магадаҥҥа тиийэр суол. Итиннэ билиҥҥи учаастакка киирсэрэ 100 км усталаах Таатта – Чаачыгый суола. Дьэ, бу билиҥҥи суолга көрөр-истэр, эппиэттиир кэрчикпит. Сакааһыытынан Федерация автомобильнай суолларын хонтуруолуур дирекцията буолар. Федеральнай былаан «Якутавтодор» АО түһэриллэр, ол кэнниттэн биһиэхэ учаастактарынан тыырыллан кэлэр. Онон үлэбит былааннаах.

—Итэ этэр икки хайысхаҕар быйылгы сылга былааннаах үлэни толоруу хайдаҕый?

—Суолу көрүүгэ-истиигэ грейдердээһин, дьааманы тэнилээһин биэриин, суол бэлиэлэрин туруоруу, оҥоруу киирэр. Манна сыллааҕы былаабыт 3 млрд. 972 мөл. солк. этэ. Ол ааспыт 9 ыйыгар, ситэтэ суох дааннайынан эттэххэ, толорууллубут 1 млрд. 980 мөл. солк., ол эбэтэр, 95 бырыһыан. Оттон өрөмүөҥҥэ кэллэххэ, бу сылга 1 млрд. 938 мөл. солк. үлэлэммэхтээҕиттэн учаастак эмиэ ааспыт 9 ыйга 1 млрд. 271 мөл. солк. үлэни толордо. Былаан ыраабынан ылыллыбата, 66 бырыһыаҥҥа тэҥнэстэ. Итиннэ федеральнай суолга барыта 3 млрд. 251 мөл. солк. үлэлээтибит, эбэтэр былааны бу икки көрүҥҥэ 81 бырыһыан туолан иһэр.

Манна бириччиинэлэрдээх. Бастатан, техникабыт тиийбэт уонна эргэрдэ даҕаны. Саҥаан көрүҥ, үс МАЗ уонна биир КрАЗ автомашиналардаахпыт эрэ. Иккиһинэн, быйылгы уйуу ардахтар улахаҥҥык мэһэйдээтилэр.

—Улуус иһигэр, нэһилиэктэр икки ардыларыгар сылдьыыр суолу оҥоруу, өрөмүөннээһин хайдаҕый?

—Олор территориальнай суоллар дэнэллэр. Манна бу сылга өрөмүөҥҥэ 572 мөл., оттон көрүүгэ-истиигэ 1 млрд. 806 мөл. солк. үлэ толоруллуохтааҕыттан сыл ааспыт ыйдарыгар туһаныллааҕынан итии 315 мөл. уонна 1 млрд. 78 мөл. солк. үлэлэннэ. Холобур, Арылаахха диэри тиэрдэр суолга улахан үлэ барда. Бу барыта 68 км усталаах суол эрдэ суолу тутар-өрөмүөннүүр хозрасчетнай учаастак көрүүтүгэр баар этэ. Ону сыл аҥарыттан билиҥҥи ылыллыбыт. Манна даҕатан эттэххэ, быйыл барыта 100 км усталаах суолу көрөргө-истэргэ эбии ыллыбыт. Ол курдук федеральнай суолга Чаачыгыйга диэрини, Аны Мындаҕаайы суолугар 300 мөл. солк. үлэни «Якутводмелиорация» ПМК-ныы оҥортордубут. Толоно илик. Мугудай учаастагар 148-с км үлэлээтибит, суолга бетоннай бүүрүк (ограждение) оҥоһуллунна.

Итиннэ федеральнай уонна территориальнай суолларга холбоон 4 млрд. 644 мөл. солк. үлэ барда. Манна тэрилтэ үлэһиттэрин таһынан биирдииллээн чааһынай дьону, атын тэрилтэлэри кыттыннардыбыт. Холобур, Сылаҥтан улуус хас да төгүллээх чемпион-тракторииһа С. Н. Макаров икки сайынын үлэлээтэ, Аҥардас быйыл 50 мөл. солк. үлэни толордо. Тэрилтэлэртэн «Якутводмелиорация» ПМК-та кыттар.

—Материальнай-техническэй базаны кэҥэтиигэ, дьону үлэлээх хамнастаах оҥорууга туох үлэ барар?

—Этиллибитин курдук, тэрилтэ быһыытынан туспаах тиэрдиллибит былааны толорууга үлэ барар. Ол эрээри, ханна да буоларын курдук, үбүлээһин быһааҕа, ыраас харчынан тупсатыыг атахтыыр. Холобур, федеральнай үбүлээһин оҥоһуллара курдат хардарыта аахсыынан (взаиморасчетунан) барар. Үксэ уматык-оҕунуох матырыйааларынан аахсабыт. Тоҕо диэтэххэ, Федерацияҕа суол фондатыгар итиэ промышленнай тэрилтэлэрин: кэмүсчүттэр, чоҕу хостооччулар уматыгынан төлөһөллөр. Дьэ, ол иһин билиҥҥи тэрилтэлэри кытта эмиэ бу көрүҥүнэн аахсан кэллибит. Ону тэҥэ хардарыта аахсыыга, нэһилиэккэ толуйууга үлэһит күүһү кытыннараллар. Чугастааҕыттан ылллахха, Чульман курдук сиртэн биһиэхэ билиҥҥи вахтовай ньыманан оптом үлэһиттэр уонна 3 автомашина кэлэн үлэлии сылдьаллар. Бастээхтэн тэрилтэ тастарыбыт, Чыаппара суолун оҥортордубут. Дьэ, итиннэ. Уу харчынан үбүлээһин суоҕун кэриэтэ. Арай быйыл 378 мөл. солк. кэлбитин толору хамнаска туһаннылыбыт. Эмиэ хамнас суотугар эт, үүт комбинаттыттан үлэһиттэргэ дьаайык арыыны, «Илин эҥэр» маҕаһыыныттан бородуукта ылан биэрдибит. Маннык бородуукта уонна эт ахсаа 500 тыһ. солк. курдугу харчыннан эбэанса биэрэн үлэһиттэрбитин сии хамнастаан олоробут. Ыйга итиэ биир үлэһиниэ 1 мөл. солк. курдук тахсар.

Материальнай базаны кэҥэтиниэбит. Вахтовай ньыманан үлэлии кэлэр сезоннай үлэһиттэри олордорго дьиэ туттубут, аны «Август» карьерга баанньык, олорор дьиэ, гараж оҥоһуллар. Маны «Илин эҥэр» ЭСЗ үбүлүүр. Техникаҕа саҥардыыбыт диэн эргэ да буоллар «Кировец» тракторы уонна фургоннаах УАЗ автомашинаны ылыыбыт итиэннэ тэрилтэҕэ республикаҕа «Якутавтодор» АО үрдүнэн соҕотох кэлбит үбүлүөйүнэй «Нива» автомашинаны биэрбиттэрэ.

—Тэрилтэ инники сайдыытыгар, саҥаны киллэриитигэр улууска анал программа баар диэтибит. Маныаха тугу этиэҥ этэй туе үлэлии, салайа олорор киһи?

—Улуус саҥа салалтата балаһыанньаны өйдүүр, ол тэгэ биирэ үлэлииргэ бэлэм. Онтуҥ даҕаны үлэни саҕалаатыбыт. Туох-ханнык иннинэ, карьердар саппаастара аҕыйах. билиҥҥи кэлдэни толуйбаттар. Олорго эрдэ үчүгэй чинчийии да суох этэ. Кэлэр сылга саппаастаах сирдэри көрдөөһүнү ыытабыт. Маныаха Дьокуускайга формабаларын ыыталаатыбыт. Иккиһинэн, суоллары оҥорууга эмиэ олохтоох бырайыактар суохтара атахтыыр. Итиннэ Диринтэ 12-с км (үрэххэ тиийэр) суолга. «Август» карьеры сибээстиир суолга, Хатылы—Мырыла суолугар бырайыактар наадалар. Бу сотору Арылаах суолун бырайыагар үбүлээһинин туруорса хиирдэхтээхпит.

Уопсайынан, суолга ылллыы илин эҥэр улуустартан хаалыыбыт улахан. Олорго улуустар киинэрин кытта нэһилиэктэри сибээстиир суоллар, сүрүннээн, оҥоһуллан бүтэн тураллар. Онон улууспут дьаһалтата балаһыанньаны көннөрөр иниттэн суолга үлэлиир билиҥҥи тэрилтэбитин- суолу тутар-өрөмүөннүүр хозрасчетнай учаастагы уонна «Якутводмелиорация» ПМК-тын күүһүрдэргэ үлэлэһэрэ, ылсара сөп этэ. Дьиэр, суол фондатыттан, нолуоктан үбүлээһинбит, онон тэрдүбүт бүджеттыгы. Үп-харчы сии көстөр, бэриллэр. Ону толору туһаммаппыт. Маныаха үөһэ тэрилтэбит, департамент, мөлтөхтүк үлэлэһэрэ эмиэ баар суол. Үбүлээһинин аһара кыннээй, кыстатыгар баар билиҥҥи курдук тэрилтэлэргэ ылах биэрбэт. Дэбиэрниэһин көнүллүүрэ буоллар, холобур, ону тута сылдьар суол фондатыгар нэстэбэх «Якутуголь» Нерюнгрига баар тэрилтэлэрин кытта хайа баҕарар аахсыа этибит. Билиҥҥи, кыратыттан ыллахха, саппаас чаас атыылаһар кыахпыт суох.

Дьэ, итинник харгыстартан ураты коллектив бүгүн оннун булла, баар кыаҕынан үлэлиир туруктаах. Ону тэгэ улуус олоҕор-дьаһаҕар, уопсай дьыалатыгар эмиэ кыттыһар, туора турбат. Ньыстын бу сезонугар Бэстээхтэн 2,5 тыһ. тонна чоҕу тэрилтэлэргэ тастыыбыт, Тыаҕа мас кэрдэбит, манна 300 кубометр курдугу бэлэмнээтибит. Атын да үлэ, сорудах элбох. Оттон суолга сүрүн былааннаах үлэлэрбит салгыы бара тураллар. Ол сыл түмүгүнэн костуо.

Кэпсэттэ С. СМИРНИКОВА.

«НАРОДНАЙ» ААТА ИҤЭРИЛИННЭ

Ааспыт нэдиэлэҕэ Дьокуускай куоракка Норуот айымньытын дьиэтэ 60 сылын бэлиэтээтэ. Кини республика культурнай-сырдатар тэрилтэлэрин ыытар-тэрийэр үлэлэрин низэон-саҕалаан кэлтэ. Бу сыллар усталарыгар үгүс салайар-тэрийэр дьоҕурдаах. Бэйэлэрин нэлэрин чахчы баһылаабыт Гаврил Сафронов, Семен Хон, Владимир Ядреев, Прокопий Афанасьев, культура министрин солбуйааччы Надежда Зайкова, НАДь директора Надежда Толбонова үлэлээтилэр.

Республика бары муннуктарыттан үбүлүөйүнэн эҕэрдэлии кэлбит уус-уран самодеятельность маастардарын, народнай коллективтарын концердара үрдүк таһымнаахтык ыытылынна. Мелодистар А. Алексеев, Г. Шахурдина, А. Варламова, Д. Санников, О. Иванова ырыаларын уһаранбат ытыс тыһынан көрүстүлэр, сибэкки дьэрбэтүн туттардылар. Дьокуускайтан спортивнай бальнай үҥкүү студията, Намтан «Мичээр» үҥкүү народнай ансамбла, Чурапчыттан «Көлүкэчээн», Мэҥэ-Хаҥаластан «Кыталык», «Уус-Алдантан «Кэпчээри», Чурапчы Чыаппаратыттан эр дьон хоруна (салайааччы Е. Лыткина) толоруулара көрөөччүлэр болҕомтолорун тарта.

Билиҥҥи марахан, уустун кэмҥэ дьон түмсэн айһар, санаатын атастаһар, иллэҥ кэмнэрин туһалаахтык атаарар сынньалаҥ киинэригэр наадыйаллар. Уус-уран самодеятельность бары жанра татыйаахтык сайдан кэлбитин бэлиэтээннэ «народнай» ансамбллар үүнэ-үүнэ тураллара да кэрэһэлиир. Бу бэчээргэ долгутуулаах, үөрүүлээх түгэннниэн Чаппаратааҕы эр дьон хоругар «народнай» үрдүк аатын иҥэрии буолла. Чыаппаратааҕы Ырыа киинин бу ылаас улахан ситиһиитэ. Ааспыт сылга республикаҕа ыытыллыбыт «Кулуун-96» сынньалаҥ киинэрин үлэтэрин көрүүгэ биир хайысхалаах үлэҕэ бастыкы миэстэни ылан, «Туйгун үлэлээх кулууп» аатын ылбыта.

Онон улууска өссө биир «народнай» коллектив үбилиннэ.

Г. МАКАРОВА,
культура управлениетын методическай киинин сэбиэдиссэйэ.

КОРРЕСПОНДЕНТ-ЧИЛИЭН БУОЛЛА

МОСКВА. Манна штаб-квартиралаах ХНТ Информатизацияҕа академиятын аан дойдутааҕы сэбиэтигэр салгардыыта тэрилллибит телевидение уонна радиовещание салаатыгар сонуннары тарҕатар органнар салайааччыларыгар уонна журналистарга академия уонна чилиэн-корреспондент аатын иҥэрэрэ куолаһанныы буолла. «Саха» НВК президенэ Семен Протодьяконов Саха сирин журналистикатыгар аан бастакынан Информатизация академиятын корреспондент-чилиэнэ буолла.

СИА.

ХОТУ КӨҺӨРҮЛЛҮҮ 55 СЫЛЫГАР

Сылаҥ нэһилиэгэ:

ҮЙЭТИТИИ

Күн бүгүн нэһилиэкпитигэр хоту көһөрүллүү кыттыылаахтара — тыыл, үлэ ветераннара 43 киһи бэйэлэрин оҕолорун, сиэннэрин, урууларын-аймахтарын кытта олороллор.

Биһиги, эдэрдэр, ытык иэспитинэн аҕа көлүөнэ дьоммут сырдык аатарын, кэриэстэрин үйэтитэн буоларын өйдүүбүт. Кинилэр кыайыыны уһансыбыттарыйан кинэн туттабыт.

Нэһилиэкпититтэн көһөрүллүүгэ баран, онно комус уҥуохтара хаалбыт биир дойдулаахтарбытын аатарын үйэтитэргэ анаан 1992 сыллаахха Василий Николаевич Дьячковскай бырайыатынан көһөрүллүү 50 сылыгар пааматынньын туруоруллубута. Быйыл көһөрүллүү кыттыылаахтарын көҕүлээһиннэринэн пааматынньыгы саҥардан оҥоруу ыытылынна. Маны таһынан өссө биир үйэтитии бэлиэтинэн нэһилиэкпит бааһынай хаһаайыстыбаларын ассоциациятын (председатель Н. Д. Собакин) үбүлээһиннэн, С. Н. Дьячковскай уонна Е. И. Монастырева матырыйаалларын хомуйан, бэлэмнээн, улуустааҕы типографияҕа «Иэдээн эҥэрдэспит сыллара» диэн кинигэ бэчээттэнэн таһаарыллыбыта буолар.

Сотоҕутааҕыта улууска көһөрүллүү 55 сылыгар анаан ыытыллыбыт декада устатыгар манна миэстэтигэр көрсүһүүлэр орто оскуолаҕа уонна Культура дьиэтигэр тэрээһиннээхтик бардылар. Онно көһөрүллүү кыттыылаахтара ол аастыт кэмнэри ахтан-санаан аастылар, төрөөбүт дойду ахтылҕаныч, дойдуга тардыһыы күүстээҕин, кэлэн баран ким туох идэлээх үлэһит буолбутун, олохторун-дьаһахтарын тэриммиттэрин кэпсээтилэр.

Нэһилиэк дьаһалтата, тэрилтэлэрэ билигин олорор кэмнит ыаҕынан, төһө кыалларынан көһөрүллүү кыттыылаахтарын этиилэрин, туруорсууларын болҕомтоҕо ылан үлэлэһэ, кыһалҕаларын туоратыһа уонна толоро сатыыбыт.

55 сыллааҕыта хоту күүс өттүнэн көһөрүллүү содулларыттан эмсэҕэлээбит нэһилиэк билигин 1300 нэһилиэнньэлээх, 339 хаһаайыстыбалаах. Олох укулаата уларыйыытынан, билигин 76 бааһынай хаһаайыстыбалара тэриллэн үлэлиллэр. Нэһилиэк үрдүнэн уопсайа 1921 ынах сүөһү, 876 сылгы иитиллэн турар.

Г. П. Башарин аатынан экологическай хайысхалаах орто оскуола, 76 миэстэлээх уһуйаан, Бэрэҕэ, Улахан Күөлгэ, Түөйэҕэ оскуола-садтар биһиги ипники кэскилбитин түстүүллэр.

Илья БАШАРИН.

Кыһалҕалаах олох

Дария Устиновна Макарова көһөрүллүүгэ Кэбээйи өрөйуонугар сылдьыбыта.

Кини билигин оҕолорун, сиэннэрин ортолоругар үөрэ-көтө, кырдьар сааһыгар кинилэри кытта өйөнсөн-убаһан дойдутугар олорор.

Ама да аастыгын иһин, билигин саныы-саныы сүрэҕим ыалдьар. Түптэ-түрүлүөн үрдүгэр түһэрэн, төрөөн баран харахтаабатах дойдубутугар сүөһү курдук үүрбүттэрэ, борохуот диэннэрин, дьон элбэҕин-арааһын дьэ онно аан бастаан көрбүппүт. Ханна-ханна хонон турбатахпытый, ас диэни айахпытыгар укпакка хас хонукка утуйбуппутун ааҕан сиппэппин. Колхозпут дьоно ынчыктаан-бөтүөхтээн, айаккалаан өлөллөрүн эт харахпытынан көрбүппүт. Оччолорго бэйэлэрэ бэрт нэһиилэ сылдьар дьон кинилэри киһи быһыылаахтык көмпөт да этилэр. Таҥара баар буоллаҕына, айыыны күһэйэн оҥорторбуттарын көрдөҕөбиллэҕэ. Сүөкэммит биэрэкпититтэн Мукучу диэн оскуолалаах сиргэ илдьибиттэрэ. Онно кыракый балаҕаҥҥа элбэх дьукаах буолан симиллэн олорбуппут. Итиннэ олордохпутуна, биэс киһибит тиийдэхпит сыл хоргуйан өлбүтэ. Барахсаттар дойдуларыгар-сирдэригэр эбиттэрэ буоллар үйэлэрин моҥуо этилэр, муҥ сатаатар, киһилии хараллыа этилэр.

Тиийдэхпит кыһын дьонум сүөһү көрбүттэрэ, оттон мин арыыһытынан үлэлээбитим. Ас-таҥас суоҕа. Нуорма бурдукпут сыыһа дуонкаахха тиийбэт этэ. Онон мэлдьи аччык сылдьарбыт. Киэһэ ахсын дойдубутун ахтыһарбыт, хайдах-туох олорбуппутун кэпсэтиһэрбит. Онон эрэ муунтуйбут санаабытын аралдьытынар, күннээҕи кыһалҕабытын кыратык да буоллар умна быһыытыйар этибит. Ардыгар хаһан эрэ дойдубутугар тиийэммит киһилии олорорбутун ыаҕайалаһан күнү-дьылы барыырбыт. Олохтоохтор даҕаны эмиэ оннук дэлэй-былас олорбот этилэр. Ол гынан баран, сирин-уотун билэр, сатыыр буоланнар, балыгы өлгөмнүк бултууллара.

Дойдубутугар ийэлээх аҕам сүөһү үүрсэн хас хонукка сатыы айаннаан кэлбиттэрин билбэтим. Оттон биһигинник кыайан хаампаттары борохуотунан аҕалбыттара. Бэрэҕэ Энгельс аатынан колхозка кэлбиппит. Дойдубут барахсан дьоннуун-сэргэлиин, сирдиин-уоттуун, сыттыын-сымардыын үчүгэй да этэ. Сыыйа дьиэ-уот көнөн барбыта. Мин сайынын отбурдук үлэтигэр, кыһынын фермаҕа үлэлиирим. Кэлин үлэни-хамнаһы кыайбат буолан, инбэлиит оҥорбуттара, билигин пенсияҕа олоробун. Дьэ итинник кыһалҕалаахтык олорон, эрэйи-муҥу эҥэрбитинэн тыырсан баччаҕа кэллэхпит.

Удьуор эстибэтигэр кыһаналлара

Елена Ильинична Монастырева «Комбайн» колхозтан эдьиийин, дьонун кытта Кэбээйигэ көһөрүллүбүтэ. Дойдутугар эргиллэн кэлэн баран, учуутал идэтин ылан, эдэр сааһын, олоҕун ыччаты иитиигэ-үөрэтиигэ анаабыта.

Кэргэнинин Егор Михайловичтыын 5 оҕону ыал-дьон оҥорон, 10 сиэннэрин үөрүүлэрин-көтүүлэрин үллэстэн олороллор.

Кэбээйигэ «Комбайн» колхоз дьоно, сүрүннээн Бакырга, Билиилээххэ олорбуппут. Өлүү-сүтүү борохуотунан айаннаахпытыттан саҕаламмыта. Хас биирдии ийэ, аҕа, эбэ, эһэ дьон удьуорунан эстибэттэригэр кыһаналлара. Ол иһин күүстэрэ төһө кыаҕарынан ыалларыгар-дьонноругар хардарыта көмөлөсүһэллэрэ, тугу эмэ буллахтарына бэрсиһэллэрэ. «Ол ыаллар эстэр суол төрдүгэр киирдилэр, соҕотох киһи хаалаахтаата. Муҥ саатар, кини ордон удьуорун салгыыра буоллар», — диэн дьон кэпсэтиилэрин үгүстүк истэрим. Өлөөрү сытар дьон: «Дойдугутугар эргиллээрин. Тыыннаах орпут дьону, оҕону-уруону бэйэҕитин кытта илдьээрин. Олох көнөн, баҕар, дьон төрдө буолуохтара, удьуору салгыахтара», — диэн кэриэстэрин этэллэрэ.

Ол иһин олох аһыырдара суохтары биир сиргэ мунньан, тугу булбуттарынан барыларын биирге аһаталлара. Фермаҕа холбуллубут үүтүнэн суорат оҥорон оҕолорго үлэлэрэллэрэ. Үс дьахтар колхоз 5-6 биэлээҕин сайыны быһа ыан олох ыксаабыт оҕолору аһаталлара. Мин ойдүүрбүнэн, Анна Говорова биэлэри сатым үүрэн аҕлтыыра, ону көмөлөөн күөйэн-хаайан туталлара. Марфа Васильевна Монастырева, Александра Васильевна Дьяконова ыыллара. Бэйэлэрэ бэрт нэһиилэ сылдьар дьахталлар оҕолор тустарыгар кыһаммыттар эбит. Тулаайах оҕолор таҥастарын-саптарын, этэрбэстэрин Марфа Монастырева, Александра Дьяконова, Ульяна уонна Мария Макаровалар абырахтыыллара, көрөллөрө-истэллэрэ. Кинилэр сылаас тыыннара, амарах сыһыаннара оҕолор хоргуйан өлүүттэн быыһаналларыгар тирэҕинэн буолбута чахчы.

Дойдубутугар кэлэрбитигэр биһиги колхоһу Нам оройуонугар хааллараары Граф биэрэгэр сүөкээбиттэра. Хас да күн онно олорбуппут. Биһиги дьоммут дойдуларыгар барарга туруорсуулара күүстээҕэ.

Билинги эдэр ыччаттар аҕа көлүөнэ кытаанахтан булгуруйбат үтүө үгэстэрин салгыылларыгар, ыарахан гэмнэ өссө эйэлээх, түмсүүлээх буолалларыгар баҕам улахан.

Балачча обургу этим

Давид Николаевич Дьячковскай хоту көһөрүллүүгэ Кэбээйигэ сылдьыбыта. Кэргэнэ Анастасия Дмитриевна эмиэ бу оройуонҥа көһөрүллүбүтэ.

Нэһилиэк тус-бас ыаллара 8 оҕону төрөтөн атахтарыгар туруоран олох аартыгар таһаарбыттара.

Көһөрүллүү хайадах быһыылаахтык барбытын үчүгэйдик өйдүүбүн. Дойдубутугар буолбут мунньахтары, олорго тугу эппиттэрин-тыыммыттарын, эрэннэрбиттэрин олох умнубаппын. Ол дойдуга олох бэлэмнэ тиийэр курдук кэпсииллэрэ. Оччотооҕу акаары санааҕа үөрэр курдук буоларбыт. Төрөөбүт түөлбэбититтэн тэйбэтэх, ыырбытыттан ырааппатах оҕолор сонун сири көрөр, айанныыр баҕабыт улахана.

Мукучу нэһилиэгин Таҥара сэттэ кылаастаах оскуолатын алтыс кылааһыгар үөрэнэ киирбитим, интернакка олорбутум. Аһылык чааһа мөлтөх этэ да, олох аһаабакка сылдьар курдук буолуо дуо. Үөрэнэр оҕолор өрөбүлгэ дьонноругар тиийэн бараннар аччыктаан өлбүт сурахтара иһиллэрэ. Дьон хоргуйуута маассабай буолбутун туһунан кэпсэтэллэрин чаастатык истэрбит. Билэр дьоммут өлбүт сурахтарын улаханнык долгуйан көрсөрбүт, сороҕор биирге үөрэнэр оҕолорун дьонноро буолара, оччоҕуна кинилэри аралдьыта сатыырбыт.

Онно тиийэн интернакка олорбуттартан билигин Кладкин Василий Михайлович, Яковлев Илларион ковскай Семен Николаевич, Монастырева Елена Ильинична бааллар. Сайынын отчуттарга уонна Билиилээххэ балыксыттарга өйүө таһарым, эмиэ даҕаны фермаҕа учуотчутунан үлэлиирим. Биһиги колхозпут дьоно хоргуйан уонна ыалдьан маассабайдык өлбүттэрэ, эдэр өттүлэрин армияҕа даҕаны ылаттаабыттара. Онон сүрүн үлэһиттэринэн оҕолор, дьахталлар, кырдьаҕастар хаалбыттара. Оччотооҕу ыарахан олохторун муҥатыһан дьоннор элбэхтик кэпсэтэллэрэ, дойдуларыгар хайдах олорбуттарын ахтыһаллара.

Мин 1943—1944 сс. үөрэх дьылыгар сэттис кылааска киирбитим. Биһигини Сивцев Павел Петрович, Попов Василий Гермогенович, Попова Ксения Павловна уо. д. а. үөрэтэллэрэ. Оччолорго оскуолаҕа мэнинтээһин, оннук-маннык баракааһы оҥоруу суох этэ. Үксүбүт олох сэниэтэ суох салланныыра.

Сэттиһи бүтэрбит сылбар дойдулуур буолбуппут туһунан сурах тилийэ көппүтэ. Мин балачча обургу буоламмын, 1944 сылга сүөһү үүрсэн ыйтан ордук айаннаан кэлбитим. Дьон-сэргэ дойдуларыгар кэлэн сүргэлэрэ көтөҕүллүбүтэ. Бары ханнык да үлэттэн туора турбатахтара, олохторо чэчирин сайдарыч туһугар туруммуттара.

Хоту оройуоннарга күүс өттүнэн көһөрүүттэн эмсэҕэлээбит олоҕу-дьаһаҕы чөлүгэр түһэриигэ билиигни үлэ, тыыл ветераннарын көмүс көлөһүннэрэ баара хаһан да умнуллуо суоҕа.

ТЕАТРГА ҮӨРҮҮЛЭЭХ КИЭҺ

ДЬОКУУСКАЙ. Республикабаҕа аастыт надиналэ бүтүннүүтэ Ийэ күнүн бэлиэтинэн аастаҕа. Бу бырааһынньык Саха сиригэр 5 сыл анараа оттугэр олохтоммута уонна биһиги олохпутугар биэтэҥ киирбэтэ. Бу күннэргэ үтүө ахсааннаах дьаһал ыытыллыбыта, элбэх оболоох ийэлэр, общественнык дьахталлар активистар чиэстэнийлэр.

Алтынньы 19 күнүгэр Өлөрө уонна бадат государственнай театрыгар сүрүн дьаһал — үөрүүлээх киэһэ буолла. Онно дьахтарга кыһамньы государственнай политика таһымнаах тахсыбытын таһынан дьахтар, ийэ ниэҥ олоҕун сүрүн принциптэрин —сиэри-майгыны уонна духовнойы ниэҥэр диэн тоһоҕолоон бэлиэтээтэҕэ.

СР Правительствотын. бырааһынньыгы тэрийэр бэтэрээттэр комитет ааттарыттан Правительство Председателэ, солбуйааччыт Екатерина Никитична Жэрдэлээтэ, Правительство Председателин бастакы солбуйааччыт Семен Назаров СР Президиэнин соруда быһаан олоҥу ниэҥкэ уонна дьиэ кэргэҥҥэ бэлэргэ-

Үтүө табаарыспыт, сүбэһиппит этэ

үөрэтэрэ, бырабыланы ылдьыритэн быһаарар бэлэрэ. Пойосуустууру сабулээбит этэ Литературнай вёдъыыга иҥүүча классиктэрин аатырбыт хоһоонноруу ырытан, айдаҥан айыы киэҥ тыыны умнубаттыы үөрэтэрэ. Саха литературатыгар Өрүгэр киирэтиигэ аан бастаан сабаҕаабыт эдэр Тыаһыт Суорун Омоллоон драмаларын ырытан, А. И. Софронов олоҕу кырдьыгынан көрдөрбүт үгэнин салгыырын сөкпаппыт иһин толоҕо хара бэлыырга түбэһэн хайдыллыбыта үһү. Улахан бэлэмнээх учуутал уруоктарын, ордук литератураҕа либиннибэккэ ово ойуур-савалаттар тиэйэр, уйулҕатын уһугуннарар курдук үөрэтэрэ. Соробор уруогуттан баран үөрэҕ-дуоһуйан тахсара: «Саха ойото сүрдээх сытыы ойдоох эҕэ, оҕу биһиги байэбит баттаан, үрүҥ харамай өрө нардэрбөлүтүө,— диирэ.

Сурук үлэларыттан ордук аахпытын суруйууну (наложение) ордороро. Ол иһин кылаас ахсын (бэйэ —сэттис кылаастарга) надиналээ бинэрэ хайдыы даҕаны силлиэ-мөҥүлэ уруоктарын расписаниеҕа туруорсаллара. Биирдии эрэ ыыппа уруок аттарыллан бэриллиэхтээх, сураҕалдьэни өттүлэ уруогу субуруччу өкөрөрөллөр диэн хойгур суба тахса сылдьыбыттаага. Ол үөрэтии ньыматы хаачча хаһан биир кэстүүтэ эбэ.

Үөрэх дьылыгар 60-70 уруогу үөрэтэр эрчиллэр сурук үлэлэгэр биэрии улахан туһалааҕынан бэйэтин уруоктарыгар өрө буолбаҕа, биир надиэлэхтэриттэр туттарга сүбэлиирэ. Нуучча тылын учууталлара тылы этэрэ-дакылаатыгыра. Онно биир-сүрүн сүбэтинэн нуучча тылын уруоктарыгар үөрэнээччини айар хабаанныахтык сурулларга үөрэтии буолара. Бэйэтин оскуолатыгар учууталлара анаан нуучча тылыгар үөрэтэр нуруйуога олус туһалааҕын бары даҕаны ыҥырбыт. Ордук нуучча тылын туохтууруттар бары учууталлар будуруөталлыыр түгэммит элбэх буолара. Оны сороробор бэйэбит «айымньыларбытыттан» хоһоонноруран ордук өйдөтөрө.

Саас, ордук күһүн көчөөбү. куобаҕы бултаары элбэхтик сакыньылыспыт дьоммут. Истибэтэгэр ардыгар Николай Николаевиһы «оҕолиһорбут» диирбит. Бастаан оҕолиһорбут киниэйиҥ бөҕө буолара — хоспоору, чугаһаары улахан баранай киһи ат буолан уонна муоһалаах тиийэн ыгыллыбыта буолан ардахпыт күттара. хотон таныгыраһан халлаан. «Ии, идиот, бөсүөхэ!» — диэн хаһаллара. Ити адьас «сиэри-аймары сынналыта туттар тыла, «идиот» диэн, Колян ардыгар сабаабына эти тылы туттарыгар жики бэйэтин «идиот оҕолиһорбут» диэллэрэ. Оҕолиһорбут сата тыаһаатар эрэ муоскун өрүкпэлиэ ол.. «Сабыйарым баракан. «человек с дубиной» буоллаҕа эбээт! Кэр эрэ...» — диэн ис-хиитэн үөрэн «сэҕэрэн» саҥа көрбүттүү уонна-олларбэ туһалайбахтаан ааллар. Ол кэнниттэн илиитэйэ сиилээ баран дьэ сатыы булгу тутпа. Бастаагыттан бэйэлэйбэт мичик гынан конньуордубуо жуомуттар, от затэ. бастаны ытыларбытыгын бүтүйдахтыгына, тимэхпат сөлдөр: күэрэт да күөрэт буолаччыбыт. Арыт лапта үөлэттэн түөрэх курдук биэрии түһэрээччи. «Арамаан, көр-көр, ыыл!» — диэн хаһыллыыр. Илдьэй өкөрөбүн. Үөрүү бөҕө буолан «Ыраахтан даҕаны түһэрдиҥ» — диэтэххэ, «Сабыйарым» баракан ылбат бэйэлээх буолуо дуо!» - диэт буолар. Мин эбэтэр атын ким эмэ табан түһэрдэхпитинэ. «Обүүгуо... обургуо!» — диэн хайҕаччы. Булка биэрэ сылдьарга каҥрыан доҕор: бу үөрүүлэгин — ыллыгураабыт, кулэн сатаҥнаһы бөҕө буолаабыт.

Маҥнык быйаҥнаах үтүө доҕотуттан Николай Николаевич эҕэрдэтэн хаалсыбакка айылҕа кэнтэ дуолутар бултаан-алтаан тэҥнэ сылдьыһан үөрэрэ, сыҥньиэнэрэ. Эдэрдэр түспүтэ. Ол па кини бу сылдарга учууталлыыр үлэтин таһынан элбэх күүһүн-дьаһалын нуучча-сахалыы тылдьыты салгыы туоспаран ССРС НА СО Саха сиринээҥи филиалын ТЛИ институтун авторларын бөлөҕүн кытта саҥа академическай таһынаахтык бэлэмнээн таһаарбыта олус сыралаахтык. үһүнүк үлэлээбиттэ. Ол үлэ «Русско-якутский словарь» диэн аатынан 1968 с. Москваҕа «Советская Энциклопедия» издательствотыгар тахсыбыта. Маны таһаарыыга кэм институт уонна кинилээх авторларын бэлэҕэ ер үлэлээбиттэ. Н. Н. Павлов соготоҕун тыгдыыт устаак биирэттээх ордугун онгорбута: икки-лии колонкалаах 708 сирэйдээх тылдьыттан 253 сирэйи бэлэмнээбит, 28500-чаҕа тылтан 10 тыһыынчаттан талаа тылы кини тылбаастаабыт эбит.

Бэлиитикэлээх сэһэнньит, пиранттик, тыл үөрэхтээҕэ нуучча-сахалыы тылдьыты олгоруута үлэлиирин олоҕун күннээх-тапталлаах хара балыырга түбэһэн хаайыллыыбыт сарахай дьаҥы күннэригэр тохтоппотоҕо. 1948-1949 сылларга Н. И. Поповтуун «Нуучча-сахалыы тылдьыт» икки гынэтэлик бэчээттэппитэ. Ити үлэтин биир ыллыэхтэригэр учууталлаҕа уопса үөрэнэр ыччаттарга анаабыта. Улахан чахталы ыыхаттаабыт оннугар үлэтэ суох сырыттоҕо-нарбыттара...

Ситэтэ суох орто уонна орто үөрэхтээһин олоххолиллэригэр үөрүү-хотуу аргыстаһыт сылдьарытан күүс бүгүнүгэр диэри Н. И. Павлов сүрүн автор быһыытынан оторобубут «Нууччалыы-сахалыы тылдьыттара», ордук нэлэй 1968 с. тахсыыта (20 тыһ. экземпляр) хотуттан даҕаны комплемент улахыт үөһээ-аллараттарбын, учуутал уонна студент аймах киэҥ аранатыгэр, радио-бачаат. наука-үөрэх эйгэтин үлэһиттэригэр солбуллубат үтүө субаһыттэрэ, тылбаасчыттара буолбуттарын ама, ким маладьыгэй. Кини ахсын дэбигис тиксибэт тылы ырытар-ырыталыыр аналитическай уратыгар дьоҕурдээбэтин бэйэтин курдук билиитэ-нарууга тарҕанныахаҕа дуоттаах кырдьыгын бэлэхтик көрөн «Тылбаастыгар» «Талҕы» диэни тиэрдибиккэрдэхтэрэ. Итк ох тылларынан кини суруйааччы уонна тылынаах тылдьыт буолбут олоҕун олгүлүн сөпкө даҕаны, уот харахха түстэҕэ заттаабыттар эбит... Ити огутуо сыллара, бастакы критическай остуолбатын таһаартардаабыт утаата Тыаһыт киминин эрэ көмөлөөгүлэ тылы аналитическай-тылкылыылдарын туһунан эпиграмма тарҕамыытын ойдуур курдуктуур.

Ордук биллэгин, төрөөбүт тылбытыгар дьэ өйдөөн эрчиллэҕэ эрэр. бэл нуучча оскуолатыгар (республикабытыгар) саха тыла. төрөөт үлэгэрбит үөрэтээллэр хамнагэр Н. Н. Павлов оторобут «Нууччалыы-сахалыы тылдьытыгар» туһаҕа хайаанныгааһар даҕаны улаатааба. «Тылдьыккэ» тиһэҕэнэ уустугуруо турааба.

Уол оҕо аҕыс хырыылааба. биирдэ көрдөхпө ат уоһэгэтыгар, биирдэ көрдөхпө ат оҥөөгүлээн, үс төгүл түүнүгэгэн түрмэ тутаҕын онгөйөн, оптом иннитигэр ытыалларга үүрааһаһан хонуутуһаабыт лаҕа сытан, иһиктэ кинг буолан ааһыһан кырыгыыт таһаарыһан, хаанныах хара балыыртан халлыы харбаппыта . Тыаһыт хаҥрыан саанын саабытгарбыт, ол эрээри ийүү күүһүнэн елоруу ныаһбыт олоҕун күүгүөбэй игиннэрэ нэчэлэри ыччаҕа нэлэҥэн буолара-саарбаҕа суох — онтуо ҕарбахак мунгутааҕы эрдэхтик туоһаабыт киһи киһи киһи этэ.

Кэлин сүүрбэччаҕа чугаһыыр сылларга Чурапчыла кус-хас аҕыйыылаахтык улэлээбитэ. көрөгүлэрин кытта биирдэ олорон оҕо-сиэн тапталлыын биибитэ. Автырбыт Д. П. Бэрияпов кинги билэбитэ, кинэг оскуолатыгар балачча уһуйуок учууталлаабытын. Роза Дмитриевна улуу ситиһиилэргэ алдьаһа-арчыйаан атаарсыбыт жырдьаҕас учуутал. «Чахчыгынан тиэмэ ытарчы», — диирэ. Саха АССР оскуолаларын үтүөлэх учуутальгы нагрудтарынан наҕыллыбыта.

Амарах сиппэтэх ааҕа табарыспыт, үтүө сүбэһиппит Николай Николаевич Павлов — Тыаһыт олорбут олоҕо биһиги сүрэхпитигэр сүппэт.

Р. САВЕЙН,
РФ үөрэҕириитин туйгуна, Чурапчы улууһун бочуоттаах гражданина.

ИЙЭЛЭРГЭ ТУҺУЛАНАР ЧЭПЧЭТИИЛЭР

СР Президенын 1993 сыл балаҕан ыйын 2 күнүнээҕи 532 №-дээх ыйааҕынан алтынньы ый үһүс нэдиэлэтин бастыҥыыныгар Ийэ күнүнэн биллэриллибитэ. Мин бүгүн итиэннэ сэп түбэһиннэрэн, улуус олохтоохторугар биһиги республикабытыгар ийэлэргэ хайдах социальнай чэпчэтиилэр уонна сокуоннай мэктиэлэр бааллларын билиһиннэриэхпин баҕарабын.

Сүрүн сокуоннай мэктиэлэргинэн буолаллар:

1. Саха ССР Үрдүкү Сэбиэтин 1991 сыл кулун тутар 3 күнүнээҕи 422 №-дээх ыйааҕа таҕыстыбыта. Онно ыйыллыбытынан оҕолоох дьахталларга уопуску уһуна маннык:

а). 170 хонуктаах (70 календарнай күн — дьахтар ; б) 186 хонуктаах (70 уонна 116 хонук өскөтүн дьахтар ыараханнык оҕоломмут буоллаҕына).

б). 185 хонуктаах (70 уонна 116 хонук оскол дьахтар ыараханнык оҕоломмут буоллаҕына).

в). 210 хонуктаах (70 уонна 140 хонук, өскөтүн дьахтар оҕоломмут буоллаҕына).

2. СР Президенын 1993 сыл алтынньы 12 күнүнээҕи 558 №-дээх ууураҕынан, эдэр бастаан ийэ буолбут дьахталларга биир төгүллээх пособие көрүллэр.

3. КЗоТ 45-с ыстатыйатыгар ыйыллыбытынан, тыа сирин усулуобуйатыгар үлэлиир ийэлэргэ 36 чаастаах нэдиэлэтинэн үлэ нэдиэлэтэ көрүллэр (уопсай нуорма 40 чаастан итэҕэһэ суох). Хамнастара толору хааччыллан төлөнүллэр.

4. 1,5 сааһыгар диэри оҕолоох уонна хат дьахталларга орто хамнастара төлөнүллэн туран атын чэпчэки үлэҕэ көһөрүллүүлэрэ КЗоТ 164-с ыстатыйатынан мэктиэлэнэр. Тыа сирин усулуобуйатыгар бу мэктиэлэри медицинскэй көрүү быһаарыытынан туһаналлар.

5. КЗоТ 166-с ыстатыйата этэринэн, сынньалаҥы уопускаҕа дьахтар оҕолоруон уонна оҕоломмутун кэннинээҕи уопускатын кини баҕатынан (сөбүлэҥинэн) холбонуон сөп. Бииргэ тэриллибит 11 ыйтан итэҕэс да үлэлээбит буоллаҕына, сынньалаҥы уопускатын толору бэриллиэхтээх уонна төлөнүөхтээх. Маннык үксүгэр уопуска аҕыйыланан оноһуллар.

6. Дьахталлар оҕолоро 3 саастарыгар диэри төлөнүллүүлээх уопускаҕа олоруохтарын сөп. Бу кэмҥэ дьиэ кэргэн баҕатыгар ийэтиттэн атын кэргэнэ, дьахтар эбэтэ ылыан сөп. Итини олорор бириэмэтигэр КЗоТ 167-с ыстатыйатынан кини үлэтин миэстэтэ хааларын мэктиэлэнэр.

7. Хат уонна оҕолоох дьахталлары тэрилтэ үлэҕэ ылартан бириичинэтэ суох аккаастыа суохтаах. Итини тэҥэ үлэҕэ ылбат бириичинэтин дьахтар хат буолуутугар эбэтэр оҕолоро буолуохтаах. Тэрилтэ аккаастыырын түгэнигэр дьыала суут нөҥүө быһаарыллар.

Итини таһынан дьахталлар маннык чэпчэтиилэрдээх туһаныахтарын сөп:

1. Социальнай чэпчэтиилэр:

а). Детсадка оҕолорун бастаны уочарата суох ылыы.

б). Ыйга биирдэ бывыставкаларга, музейдарга босхо сылдьыы.

в). Чэпчэтиилээх кредиты, ссуданы ылыы.

г). Бааһынай хаһаайыстыбатын тэрийэр түгэнигэргэ көмөнү оҥоруу у.д.а.

2. Нолуок төлөөһүнүгэр чэпчэтиилэр (нолуок таһымын түмүллүбүт (совокупнай) дохуонна иилэриллибэт):

а) Оҕо төрөөбүтүгэр көрүллэр пособиета.

б). Ыалдьыбыт кыһамньылаах ыарыһахтары көрүүгэ төлөнүллэр пособиета.

в). Аҕалдьа дьахталларга төлөнүллэр пособиета, о.д.а.

Пенсияҕа тахсарга усулуобуйалар чэпчэтиилэр:

Түөртэн элбэх оҕолоох дьахталларга пенсияҕа 45 саастарыгар тахсыахтарын, үлэлээбит стажа 15 сылтан итэҕэһэ суох буоллаҕына, тахсаллара хааччыллар.

Уопсай биллэрбиттэн көрдөххө, биллэриини этэн сөп түбэһиннэрэн, биһиги республикабытыгар араас орүттээх чэпчэтиилэр ыйыллыбыттар. Бу барыта Саха сирин олохтоохторо туһаналлара-сайдыахтарын киниилэр ийэлэргэ быһаччы буолууларыгар туһуланар.

Егор ПОПОВ,
Москватааҕы Социальнай уонна үлэлиир сыһыанын академиятын дипломана.

Эҕэрдэлиибит!

Сылаан учаастагын балыыһатын уруккү сэбиэдиссэйин, 90-тан тахса сыл доруобуйа харыстабылыгар эҥкилэ суох үлэлээбит, кыһалҕаҕа-кыһыйга, кэрэ киһибитин, эдьиийбитин, амарах ийэбитин, тапталлаах эбэбитин Любовь Даниловна СИВЦЕВАНЫ 60 сааһын туолбутунан сүһүөхтээх бэйэбит сүгүрүйэн ис сүрэхтэн эҕэрдэлиибит.

Билиҥҥи түргэнэтэр ахсаабат нытамньытын сылаас дьыбыт, ытыктыыбыт. Баҕарабыт чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, биһиги үөрдэ-көтүтэ үһүн сылларга дьоллоохтук сорҕулаах олорорго.

Сүнтаартан, Верхневилюйсктан, Сылаантан, Быраттаан кыыһыт, балтылары, быраттары, күтүөттэри, кийииттэри, сиэннэри, аймахтары.

БИЛЛЭРИИ

Сарадаҕа эбиэттэн киэһэ, чэппиэргэ күнү быйа ууллупотребсоюз бадыбаалыгар сибиэһэй хаппыста атыыланар. 1 кг — 1700 солк.

Күндү аҕабыт, эһээбит, Аҕа дойду Улуу сэриитин, хотуу кыһарыллыбыт кыттыылааҕа, кос чааһын тутуу ветерана, Одьулуун нэһилиэгин олохтооҕо

АРТЕМЬЕВ Николай Васильевич 1

алтынньы 18 күнүгэр 87 сааһыгар ыалдьан өлбүтүн, дириҥник курутуйан туран, аймахтарыгар, табаарыстарыгар, билэр дьонугар биллэрэбит.

Оҕолоро, кийииттэрэ, күтүөттэрэ, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ.

Кутурҕаммытын тиэрдэллэр:

— Оҕолоругар, сиэннэригэр, бары аймахтарыгар Одьулуун нэһилиэгин дьаһалтата, кырдьаҕастарын сэбиэтэ, политехническай лицей коллектива.

— Убаастыыр убайдара Николай Васильевич өлбүтүнэн оҕолоругар, чугас дьонугар Уһэх-Кууорэттан Артемьев Сергей Семенович уонна кини оҕолоро.

— Аҕаалара Николай Васильевич өлбүтүнэн оҕолоругар, кийииттэригэр, күтүөттэригэр, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр Ермолаевтар, Корлякиннар, Матвеевтар, Артемьев Е. Н.

— Кылыһыгар бэйэлэрин үлэһиттэринэн Софронова Татьяна Николаевнаҕа Чурапчы орто оскуолатын коллектива.

— Тапталлаах аҕата Николай Васильевич өлбүтүнэн Дириҥ агро-оскуолатын учууталыгар Артемьев Дмитрий Николаевичка, кини дьиэ кэргэнигэр Дириҥ агро-оскуолатын коллектива.

— Уолугар Артемьев Дмитрий Николаевичка, кини дьиэ кэргэнигэр Одьулуун орто оскуолатыгар бииргэ үөрэммит табаарыстара.

Күндү ийэбит, эбээбит, педагогическай үлэ ветерана, РСФСР норуотун үөрэхтээһинин туйгуна, Чыаппара бөһүөлэгин олохтооҕо

ЛЫТКИНА Арина Андреевна

алтынньы 17 күнүгэр уһун ыарахан ыарыыттан өлбүтүн, дириҥник курутуйан туран, бары аймахтарыгар, уолаттарыгар, билэр дьонугар биллэрэбит.

Кыргыттара, уолаттара, кийииттэрэ, күтүөттэрэ, сиэннэрэ.

Кутурҕаммытын тиэрдэллэр:

— Оҕолоругар, сиэннэригэр, аймахтарыгар Алаҕар нэһилиэгин дьаһалтата, Алаҕар орто оскуолатын, «Чыаппара» ХЭТ коллективтара.

— Оҕолоругар, сиэннэригэр, аймахтарыгар Сылаантан убайа Макаров Егор Максимович, Сылаантан, Чурапчыттан, Дьокуускайтан, Горнайтан, Нөмүгүттэн, Таатттаттан аймахтара.

— Күндү дьүөгэлэрэ, өр сылларга бииргэ үлэлээбит учууталлара Арина Андреевна өлбүтүнэн оҕолоругар, кийииттэригэр күтүөттэригэр, сиэннэригэр Хоптоҕо Дириҥиттэн Мария Собакина, Евдокия, Михаил Захаровтар.

— Тапталлаах ийэтэ Арина Андреевна өлбүтүнэн Дириҥ агро-оскуолатын учууталыгар Клавдия Андреевна, күтүөтүгэр Дмитрий Дмитриевич Дьячковскайдарга, кинилэр оҕолоругар Дириҥ агро-оскуолатын коллектива.

ЧУОЛКАЙДААҺЫННАР

Хаһыат алтынньы 18 күнүнээҕи нүөмэригэр «Ынахтыгыттан суоһуну тутуу сабаалара» диэн Эт-үүт комбинатын биллэриитигэр туттарыллар эт сыанатыгар (1 кг) «Ынах этигэр» разделга түөрт эккэ» диэни көтөх элиэ диэн ааҕыллыахтаах.

Эт-үүт комбината.

x x x

Хаһыат аны кин нүөмэригэр муус ылан тиэйэн биэрэргэ аҕа оҥоруута биллэриитин бэрилибититигэр биэрээччи алҕаһынан атын телефон нүөмэрэ бэчээттэммит. Оку 21-794 диэн көннөрөн ааҕаргытыгар.

АТЫЫЛЫЫБЫТ

1996 сыллааҕы, 15 тыһ. км сүүрбүт, сылааҥс сиденьелардаах саҥа УАЗ-2206 (микроавтобус) автомашинаны. Өҥө — «белая ночь». Сыаната — кэпсэтиинэн. 21-267 тел. билсиҥ.

СҮТҮКТЭННИБИТ

Сымыыттаах, мукка сырдык кыһыл сирэйэ бүтүннүү маллаас, мооньнуттан боттоҕор диэри сырдык кутастаах, бэлэтэ кыраһыайдыыта үрүҥ, муоһа аччаҕар соҕус оҕус бороосуну сүттэ. Ким көрбүт интернат-оскуола томторун Корнина уул. 21 №-тэр Прокопьевич Алексей Михайловичка биллэрэригитигэр көрдөһөбүн. Ыалым телефона 21-378.

ӨҤӨ ОҤОРОБУТ

Чэпчэки сыанаҕа муус ылан, тиэйэн биэрэбит. 21-641 телефонынан билсиҥ.

Күндү кэргэним, балтым, ийэбит, эбэбит, тыыл, үлэ ветерана, Одьулуун нэһилиэгин олохтооҕо

ПЕРМЯКОВА Прасковья Егоровна

алтынньы 19 күнүгэр 66 сааһыгар уһун ыарахан ыарыыттан өлбүтүн, дириҥник курутуйан туран, бары аймахтарыгар, дьүөгэлэригэр биллэрэбит.

Кэргэнэ, убайа, кыргыттара, сиэннэрэ.

— Күндү биир дойдулааахтара, дьүөгэлэрэ Прасковья Егоровна өлбүтүнэн кэргэнигэр, убайыгар, оҕолоругар, сиэннэригэр, бары аймахтарыгар Чурапчыттан Николай Иванович, Дария Константиновна Дьячковскайдар, Мугудайтан Иван Константинович, Марфа Семеновна Алмосовтар, Прасковья Семеновна, Ирина Егоровна Сивцевалар.

— Кэргэнигэр Егор Александровичка, кыргыттарыгар Надежда Егоровна, Татьяна Егоровна Федотоваларга, сиэннэригэр, чугас дьонугар, аймахтарыгар Одьулуун орто лабораторна-оскуолатын администрацията, коллектива.

— Саҥаһа Прасковья Егоровна өлбүтүнэн бииргэ үлэһиттэригэр Федотова Ольга Николаевнаҕа, Прасковья Егоровна дьиэ кэргэттэригэр Чурапчытааҕы ИДьО коллектива.

— Балтылара, аймахтара, дьүөгэтэ Прасковья Егоровна өлбүтүнэн кэргэнигэр, кыргыттарыгар, сиэннэригэр Кирилл Кириллович, Петр Иванович Пермяковтар дьиэ кэргэннэрэ, Екатерина Николаевна Ноева.

Күндү аҕата тыыл, үлэ ветерана, Нэбээйи улууһун Кууорэ нэһилиэгин олохтооҕо

СОЛОВЬЕВ Николай Николаевич

суһуктук ыалдьан өлбүтүнэн, кутурҕанныарын тэҥҥэ үллэстэн туран, уолугар Чурапчы улуу-һун суутун председателэ Соловьев Василий Николаевичка, кини дьиэ кэргэнигэр дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Чурапчытааҕы ИДьО коллектива.

Чурапчытааҕы түбөлүһүҥҥа үлэһитэ

НЕУСТРОЕВА Елена Константиновна

ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэллэр:

— Кэргэнигэр Егор Тимофеевичка, кыыһыгар Шураҕа таайа Егор Никифорович, Чурапчыттан Макаровтар, Шадрииннар.

— Күндү дьүөгэлэрэ Елена Константиновна өлбүтүнэн кэргэнигэр Егор Тимофеевичка, кыыһыгар Шураҕа Акулина Абрамова, Сарыы Назарова.

Редактор Г. Г. ПОПОВ.

НАШ АДРЕС: 678790, с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 «а». ТЕЛЕФОНЫ: редактор — 21-372, отделы — 21-365, общий — 21-505.

Учредители (соучредители) газеты: Редакция, Администрация улуса, Национальная издательско-полиграфическая компания «Сахаполиграфиздат». Газета издается на якутском языке, выходит по вторникам, четвергам и субботам. Индекс газеты: 54007. Объем — 1 усл. п. лист, на 4-х страницах.

Чурапчинская улусная типография. Национальной издательско-полиграфической компании «Сахаполиграфиздат», с. Чурапча, ул. Карла Маркса 26 «а». ЗАКАЗ № 117. Подписано в печать 20.10.97 г. Тираж 1790.

Автор суруйтар ыстатыйалар санаа редакция позициятыгар мэлдьи сөп түбэһэр буолбаттар. Суруйуу ыйыллар чахчылар киэһэлэригэр автор эппиэттиир. Суруктар төннөрүллүбэттэр.